

Maidla käis Sabrosa piirkonnaga sõprust uuendamas

MTÜ Maidla Moisa Arendus ellu viidud projekti "Koostöö Portugali Sabrosa piirkonnaga" raames toimis õppereis Portugali vabariiki, mille käigus kohtuti Sabrosa piirkonna esindajatega ning arutati koostöövõimalusi.

2007. a Korsikal toimunud Leader+ seminar "The Legacy of Leader+ at local level: Building the future of rural areas" kohtusid Virumaa koostöökogu esindajad Portugali Sabrosa kohaliku omavalitsuse juhi José Marques'ga. Seminarilt alguse saanud kontakti "soojendas üles" Maidla vallas töötanud Portugali vabatahtlik João Paulo de Almeida Mendonça; Sabrosa kohaliku omavalitsuse kutsel ning Virumaa koostöökogu piirkondade kompetentsi kasvatamise meetme raha ja Maidla valla toetuse abil toimus õppereis tihedamate koostöösidemete loomiseks.

Suur arenguhüpe

Sabrosa asub Portugali põhjaosas umbes 120 km Porto linnast sisemaa poole Vila Reali maakonnas. Omavalitsuse pindala on 156,9 km² ning seal elab 6835 inimest; kohalikus omavalitsuses on 15 piirkonda (küla). Portugali maapiirkonnad on väga heaks näiteks, kuidas suurlinnadest eemal arendada turismi ning kohaliku elukeskkonda. Kui Portugal ühines 1986. aastal Euroopa Liiduga, ei olnud Sabrosa piirkonnas ühtegi hotelli ning linna jõudmiseks tuli sõita üle kolme tunni mööda kitsaid mägiteid. 2010. aas-

tal on piirkonnas üle kümne majutusasutuse, arenev sotsiaalne infrastruktuur ning aasta lõpus peaks valmima ühendus kiirteega, mis võimaldab Sabrosast Portosse (ja vastupidi) jõuda vähem kui ühe tunniga.

Selliseid tulemusi ei ole saavutatud lühikese aja jooksul, vaid sihipärase ja meelegindla tegevuse ning riigi ja teiste omavalitsustega koostööga. Sabrosa on väga aktiivne välissuhtluse alal, piirkonnal on koostöösidemed rohkem kui 25 välispiirkonnaga. Oma piirkonna identiteedi loomisel on Sabrosa toetunud ajaloolistele isikutele: 1480. aastal sündis Sabrosas kuulus maadeavastaja ja meresõitja Fernão de Magalhães. Oma suuremad avastamisretked teostas ta küll portugallaste kahjuks Hispaania kuninga esindajana, kuid see ei vähenda kindlasti tema tähtsust Sabrosa piirkonnale. Sabrosa turundab ennast kui Magalhãesi maa (portugali k *Terra de Magalhães*, inglise k *Land of Magellan*) ning on võtnud eesmärgiks luua sõprussidemed kõikide maadega, kus Magalhães viibis. Näiteks möödusid maadeavastaja viimased elupäevad Filipiinidel ning nüüd on paljudel filipiinlastele Sabrosas ära käimine "ristiretkeks" ning üle poole

Maidla vallavanem Hardi Murula ja Sabrosa omavalitsuse president José Marques arutavad võimalikku koostööd kahe piirkonna vahel.

piirkonda külastavatest välituristidest moodustavad filipiinlased.

Lisaks Magalhãesi nimele on Sabrosa osa Douro jõe oru veinitootmis- ja turismipiirkonnast. Porto linnas ookeani suubuva Douro jõe kallastel paiknevad mäed koos viinamarjapõldudega on kantud UNESCO maailmapärandi nimistusse.

Koostöö noorte kaudu

Õppereisist võtsid osa Maidla omavalitsuse töötajad, õpetaja ning Maidla ja Sonda valla noored. Võimalikku koostööd kahe piir-

konna vahel näeme eelkõige noortega seotud tegevustes.

Õppereisist osavõtnud noored suhtlesid aktiivselt Sabrosa kooli ja turismikeskuse esindajatega, kuid ilma projektijuhi Joãota oli see pisut raskendatud, Eesti noorte inglise keele oskus on oluliselt parem kui Portugali eakaaslastel. Sellest tulenevalt näevad noored koostöö ühe osana teadvustada nii Eesti kui ka Portugali noortele keeleoskuse olulisust.

Noortevahelise koostöö kõrval on kindlasti väga perspektiivne turismialane koostöö. Selles valdkonnas on Sabrosa olnud edukas

ning kindasti on neilt palju õppida, et teha selgeks, millised on VIKO piirkonna suuremad ja paremad külastajatele suunatud atraktsioonid ja kohad, mis panevad turistid külastamisel otsustama just meie piirkonna kasuks, ning kuidas neid parmini ära kasutada.

Lisaks Sabrosa piirkonnale tutvuti õppereisi käigus Porto ja Lissaboni linnaga ning ookeaniäärsete turismipiirkondadega.

Kokkuvõtteks võib öelda, et Portugal ja Eesti on küll väga erinevad maad Euroopa erinevates äärtes, kuid kindlasti on meil paljudes asja-

des suur ühisosa ning Portugali pikemaajaline kogemus Euroopa Liidu vahendite kasutamisel maapiirkondade konkurentsivõime tõstmisel on kindasti huvitav.

Praegu käib partnerite vahel infovahetus ning koostöövaldkondade täpsustamine. Loodame lähiajal planeeritavad ühistegevused ära kirjeldada ning kindlasti võõrustada Sabrosa piirkonna delegatsiooni 2011. aasta suvel VIKO piirkonnas.

JOÃO PAULO DE ALMEIDA MENDONÇA ja HARDI MURULA

Moosilembene Rumeenia pidas rahvusvahelist konverentsi

Virumaa koostöökogu tegevjuht Aili Ilves ning juhatuse liige Valdek Haugas käisid Rumeenias uurimas, kuidas lahendada kohalike tootjate turule jõudmise probleeme ning viskasid pilgu peale puuviljafestivalile, mis osutus korralikuks moosilaadaks.

Rumeenias toimunud rahvusvaheline konverents rääkis teemadel, mis on ka Eestis päevakorral. "Kuidas väiketootjad jõuaksid turule, kuidas jõuaksid kaubandusketti ja kuidas saaksid ennast paremini turustada," rääkis Aili Ilves, kelle sõnul on see teemaks igal pool ning lahenduski on sarnane: väiketootjad peavad tegema ühisturundust ja koostööd, ainult nii saavad nad oma toodangut müüa ning teha seda ka suurtes poekettides, kuhu väiketootja muidu ei pääse.

Veehoidla põllu kastmiseks

Teisel päeval korraldati osalejatele ekskursioone kohtadesse, mis tutvustasid

kohalikke objekte. "Meie valisime selle ekskursiooni, mis viis meid vaatama suurt veehoidlat," meenutas Aili Ilves, et tegemist oli hoidlaga, kuhu jookseb sisse mitu mägioja ning mis on nii suur, et selle rajamisega kadus orust mitu küla. Veehoidlat kasutatakse maa kastmiseks. "Iseenesest vahva vaatepilt, aga majanduslikus mõttes üsna küsitava väärtusega," ütles Ilves.

Põllupidamine käib Rumeenias hoopis teistmoodi kui Eestis. Kui siin on peamiselt suurtootjad, siis seal on igal põllumehel lapike maad, kus kasvab mõni vagu kartulit ja mõni vagu maisi, kapsast ja suhkrupetti, ning väike lapp heinamaad, millega

peetakse üleval mõnda lehma ja hobust. Viimane on Rumeenias täiesti tavaline liikumisvahend ning vankrid on riiklike numbrimärkidega. "Kui maad ülevalt lennukist vaadata, siis jätab see väga laheda mulje - see oleks nagu kodune lapi-tek," rääkis Ilves.

Lisaks veehoidlale näidati külalistele üht kodumajutust. "See oli täiesti tavaline, et paremal ja vasakul on kodumajutuspaakumised. Sellist probleemi nagu meil, et pole inimesi kuhugi magama panna, seal ei ole. Pärast turismihooaja lõppu, ajal, kui meie seal käisime, leiab majutuskoha ilma mingisuguse vaevata," tunnistas ta. Kodumajutus ei ole midagi uhket ning hotelliga seda võrrelda ei saa, kuid see on kodune ja mugav.

Kolmas koht, mida näidati, oli kamping ning siis viidi kõik kohaliku puuviljajätsehhi avamisele.

Puuvili purki ja müüki

Lisaks konverentsile toimus Rumeenias sama tegevusgrupi eestvedamisel puuviljafestival. "Festivaliks oli seda palju nimetada," tunnistas Ilves, et kohalikud käsitöömehed on kordades suuremad kui seal toimunud festival, mida võib pigem pidada moosilaadaks.

"Staadion oli täis müügiputkaid, mis olid väga kenasti kohalike rahvusmuusikaga kaunistatud ning riulitel oli hunnikute viisi moosipurke," selgitas Virumaa koostöökogu tegevjuht, kelle sõnul jäi tihti arusamatuks, millest moos oli keedetud, kuna kohalikud on peamiselt umbkeelsed ning aimu purgi sisust sai kõrvale pandud tõlkega paberilt.

Küll kasutatakse seal moosi tegemiseks ära marju, mis meil moosikraamina eksootilised. Nii näiteks võis proovida ja kaasa osta kibuvitsast valmistatud moosi.

Oodatud puuviljafestivali näol oli tegemist väiksemat sorti laadaga, kus iga talu pani müügile välja omakeedetud moosi.